

פרשת תצוה

(כח ל) ונתת אל חושן המשפט את האורים ואת התמים והיו על לב אהרן כבאו לפני ה' ונשא אהרן את משפט בני ישראל על לבו לפני ה' תמיד:
 עי' רמב"ן: והענין הוא כי היו שמות קדושים מכחם יאירו האותיות מאבני החושן אל עיני הכהן השואל במשפטם – והמשל כי כאשר שאלו מי יעלה לנו אל הכנעני בתחלה להלחם (שופטים א א) היה הכהן מכוין בשמות שהם האורים¹⁴⁶³ והאירו לעיניו אותיות יהודה ויו"ד מלוי ועי"ן משמעון ולמ"ד מלוי וה"א מאברהם הכתוב שם על דעת רבותינו (יומא עג) או שהאירה פעם אחרת לנגד עיניו ה"א מיהודה והנה כאשר האותיות מאירות אל עיני הכהן עדין לא ידע סדרן כי מן האותיות אשר סדרו מהן יהודה יעלה היה אפשר להעשות מהם הוי הד עליה או הי על יהודה ותיבות אחרות רבות מאד אבל היו שם שמות הקדש אחרים נקראים תומים מכחם יהיה לב הכהן תמים בידיעת ענין האותיות שהאירו לעיניו כי כאשר כיון בשמות האורים והאירו חוזר מיד ומכוון בשמות התומים ועודם האותיות מאירות לעיניו ויבא בלבו שחבורם יהודה יעלה וזאת מדרגה ממדרגת רוח הקדש היא למטה מן הנבואה ולמעלה מבת קול¹⁴⁶⁴ שמשתמשים בה בבית שני לאחר שפסקה הנבואה ופסקו אורים ותומים כמו שהזכירו רבותינו (שם כא).

(כח לו) ועשית ציץ זהב טהור ופתחת עליו פתוחי חתם קדש לה':
 עי' ר' בחיי: כך היה מעשה הציץ עושה טס של זהב רחב שתי אצבעות ומקיף מאזן לאזן וכותב עליו שני שטים קדש לה' קדש למטה לה' למעלה והיו האותיות בולטות והיה נקוב שני קצותיו ופתיל תכלת למטה ממנו מנקב לנקב שיהא נקשר בפתיל כנגד העורף ופירש הראב"ד ז"ל קדש למ"ד מלמטה בסוף שמה ראשונה ולכך קראו למטה לפי שהוא בסוף ה' למעלה בראש שמה שניה וקראו למעלה לפי שהוא על ראש המעיין וסמוך לו ועם זה היה השם בראש שמה ויהיה נקרא כסדר קדש לה'.
 והנה הציץ הוא מכלל שמונה בגדי כהונה ואינו בגד אבל הוא תכשיט ומה שזכירו רז"ל תמיד ח' בגדי כהונה הם הולכים אחר הרוב כי השבעה מהם הם בגדים שהכהן גדול מתלבש בהם.

ודע והבן כי הם כנגד שבעה רקיעים ובסוף סדר צו אבאר לך זה והציץ של זהב שבראשו הוא עליון על כלם וירמוז על כלם המדה שכתוב עליה (תהלים מה) כל כבודה בת מלך פנימה¹⁴⁶⁵ ממשבצות זהב לבושה והיא העשירית ועל כן הציץ של זהב והיה ראוי לפתח בו

סא מאיר הרמב"ן ור' בחיי

¹⁴⁶³ עי' זהר ח"ב רלד ע"ב: כתיב ונתת אל חושן המשפט את האורים ואת התומים והא אוקמוה את האורים דנהרין רזא דאספקלריאה דנהרא ודא איהו גליפו דאתון דשמא קדישא ברזא דארבעין ותרין דבהו אתברון עלמין והוו משקעין ביה ואת התומים רזא דאינון אתון דכלילן באתר דאספקלריאה דלא נהרא ואיהי אתנהגא (ד"א אתנהרא) בע"ב אתון גליפין דאינון רזא דשמא קדישא וכלהו אקרון אורים ותומים.

תרגום: כתוב ונתת אל חושן המשפט את האורים ואת התמים והרי פרשוה את האורים שמאירים סוד האספקלריה המאירה וזוהי חקיקת השם הקדוש בסוד של ארבעים ושתים שבהן נבראו העולמות והיו משקעות בו ואת התמים סוד אותן האותיות שכלולות במקום האספקלריה שאינה מאירה והיא מתנהגת (נאורה) בע"ב אותיות חקוקות שהן סוד השם הקדוש וכולן נקראות אורים ותמים.

¹⁴⁶⁴ עי' דברי ר' בחיי ויקרא ח ח ובעיקר דברים לג ח.

¹⁴⁶⁵ עי' זהר (ח"א דף רלז ע"א): רבי שמעון פתח ואמר (תהלים מה יד) כל כבודה בת מלך פנימה כל כבודה דא כנסת ישראל <כבודה> בגין דאיהו כבוד דא על דא דא דא דא דא דא נוקבא <נ"א דא נוקבא> ואתקרי כבודה בת מלך היינו בת שבע בת קול <דאיהו קול גדול> והאי מלך עלאה הוא פנימה בגין דאית מלך דלאו איהו לגו כוותיה והאי כבודה בת מלך ממשבצות זהב לבושה (תהלים מה יד) בגין דאתלבש ואתאחדת בגבורתא עלאה והאי אופ נמי מלך אקרי <ובגינה> (ובג"כ) קיימא ארעא אימתי בשעתא דאתאחדת במשפט כמה דאת אמר (משלי כט ד) מלך במשפט יעמיד ארץ ודא קרינן מלכו דשמיא ויהודה אתאחיד בה וירית מלכותא דבארעא.

קדש לה' הוא שכתוב פיתוחי הותם קדש לה' וכתוב והיה על מצח אהרן וכתוב והיה על מצחו תמיד בשכבר ידעת כי כהן גדול הוא דוגמא גם כל בגדיו שהוא לובש בשעת עבודה הנה הם דוגמא ולכך תמצא שהזכיר הכתוב למעלה באבני אפוד על שתי כתפיו לזכרון גם בחושן הזכיר כן לזכרון לפני ה' תמיד ומלת זכרון היא דוגמא כי עמו יזכירנו ד"א ואם כן היה הכהן בשעת עבודה מוקף ומעוטר מי"ב שבמים בחשן מלפניו ובאפוד מלאחריו וע"ב פעמונים של שולי מעילו למטה ושכינה למעלה על ראשו מדת הדין שבה הרחמים משגחת על ישראל וזהו לשון ציץ מלשון (שיה"ש ב) מציץ מן החרכים ושהיא מקבלת ממקור העליון מלשון (במדבר יז) ויצץ ציץ הוא העליון בפר"ק¹⁴⁶⁶ ומתוך הענין הזה יש לך להתעורר בשאר הענינים ובסדר לבישת הבגדים כי יש בו ענין גדול מורה נפלאות תמים דעים והבן זה.

Section break

סא מאיר הרמב"ן ור' בחיי

תרגום: רבי שמעון פתח ואמר, "כל כבודה בת מלך פנימה". "כל כבודה", זו כנסת ישראל. "כבודה", משום שהוא כבוד, זה על זה. זה זכר וזו נקבה (זו נקבה), ונקראת "כבודה בת מלך", היינו בת שבע, בת קול, שהוא קול גדול, וזהו מלך העליון. היא פנימה, משום שיש מלך שאינו לפנינו כמותו, וזו "כבודה בת מלך". "ממשבצות זהב לבושה", משום שהתלבשה ונאחזה בגבורה עליונה, וגם זה נקרא מלך, ובשבילה עומדת הארץ. מתי, בשעה שנאחזת במשפט, כמו שנאמר "מלך במשפט יעמיד ארץ". ולזו קוראים מלכות השמים, ויהודה נאחז בה, וירש המלכות שבארץ.

¹⁴⁶⁶ עי' זהר (ח"ג דף קעד ע"ב): ציצית פקודא דא איהו לאדכרא כל פקודי אורייתא בגינה כד"א וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות יי' ועשיתם אותם דא איהו סימנא דמלכא לאדכרא ולמעבד כתיב ועשית ציץ זהב והא אוקימנא רזא דציץ לאתעטרא ביה כהנא רבא ודא איהו ציץ לאסתכלא ביה עיינין דאיהו סימן דעלמא עלאה דאתעטר ביה כהנא רבא ובגין כך אסתכלותא דיליה מכפרא על עזות פנים דלא קיימא לקמיה אלא פנים דקשוט רזא דכל אינון פנים עלאין דאינון פנים דקשוט פנים דאמת דכלילן באמת דיעקב ציצית איהו נוקבא רזא דעלמא תתאה אסתכלותא לאדכרא ציץ דכר ציצית נוקבא ודא לכל ב"נ ציץ לכהנא ותנינן אסור לאסתכלא בשכינתא בג"כ אית תכלא בגין דתכלת איהו כרסייא לבית דוד ותקונא דיליה ודא איהו דחלא מן קדם יי' לדחלא מהווא אתר ועל דא וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות יי' ודא כרסייא דדיינין בה דיני נפשות כמה דאוקמוה דכל גווינן טבין לחלמא בר תכלא דאיהו כרסייא דסליק בדינא דנפשות.

תרגום: ציצית. מצוה זו היא להזכיר כל מצוות התורה בשבילה, כמו שנאמר "וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אותם", זהו סימן המלך להזכיר ולעשות. כתוב "ועשית ציץ זהב", והרי בארנו סוד הציץ להתעטר בו כהן גדול, וזהו ציץ להסתכל בו בעיניים שהוא סימן של עולם העליון שהתעטר בו כהן גדול. ומשום זה, הסתכלותו מכפרת על עזות פנים, שלא עומדת לפניו אלא פני אמת, סוד של כל אלו הפנים העליונים שהם פני אמת, פנים של אמת שכלולים באמת של יעקב. ציצית היא נקבה, סוד עולם התחתון, הסתכלות להזכיר. ציץ זכר, ציצית נקבה, וזה לכל אדם, ציץ לכהן. ושנינו אסור להסתכל בשכינה, בגלל זה יש תכלת, משום שתכלת היא כסא לבית דוד ותקונו, וזהו "פחד מלפני ה'" לפחד מאותו מקום, ועל זה "וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה'", וזה הכסא שדנים בו דיני נפשות כמו שפרשוה, וכל הצבעים טובים לחלום פרט לתכלת, שהוא כסא שעולה בדין הנפשות.